

2005. [Electronic resource]. - Access: http://www.mju.gov.si/fileadmin/mju.gov.si/pageuploads/mju_dokumenti/pdf/ETUDE_un_nouvel_espace_pour_les_adm.pub_EN.pdf

2. ABC of European Community law [text] / Representation of Europe. Commission in Ukraine; way: Klaus-Dieter Borshart; Ttranslation from Eng. Basil Mardaka. - K: Virksam, 2001. - 112 p. - (European documentation). - ISBN 92-828-8734-0

3. European Integration: A Step by Step: A Guide for Journalists. - K.: Fund "Europe XXI", 2001. - 216 p.

4. Right and International association / [Vishniakov VG, Ehyazarov VA, Korolev A., A. Tikhomirov, M. Yumashev]; Society. ed. V.G. Vishnyakova. - St. Petersburg. : Juridical Center Press, 2003. - 575s. - (Theory and Practice of International Law / Association of juridical center).

5. Rouquette R. Petit traité du procès administratif. - Paris, Dalloz, 2003. - 733 p.

6. Koliushko I.B. Problems of legal provision of administrative reform / I.B. Koliushko // Administrative Reform in Ukraine: the path to European integration: Coll. Science. Works. - K: profile "ADEF-Ukraine", 2003. - P. 59-63.

7. Puhtetska A.A European principles of administrative law and their implementation in the legislation of Ukraine: Thesis ... candidate. Legal. Sciences: 12.00.07 / AA Puhtetska; Institute of State and Law. V.M. Koretsky NAS of Ukraine. - K., 2009. - 208 p.

УДК 343.6

Багіров С. Р., к.ю.н.,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ ЗАКОНОДАВЧОЇ КОНСТРУКЦІЇ ОБ'ЄКТИВНОЇ СТОРОНИ СКЛАДУ ЗАЛИШЕННЯ В НЕБЕЗПЕЦІ

Останнім часом у науці кримінального права активізувались дослідження проблем встановлення причинного зв'язку між суспільно небезпечним діянням (дією або бездіяльністю) і суспільно небезпечними наслідками.

Варто зазначити, що деякі аспекти причинного зв'язку при злочинній бездіяльності досліджувалися радянською та сучасною російською доктриною кримінального права. Фундаментальні дослідження каузальних потенцій бездіяльності здійснили такі вчені, як М. Д. Шаргородський, Г. В. Тімейко, В. М. Кудрявцев, Т. В. Церетелі, А. А. Тер-Акопов, В. Б. Малінін, А. Ю. Кошелева та ін. В українській науці кримінального права цього питання торкалися Н. М. Ярмиш, О. Л. Тимчук, А. А. Музика та С. Р. Багіров.

Водночас наведене зовсім не свідчить про те, що всі аспекти наукового пошуку у межах проблеми оцінки причинного зв'язку при бездіяльності уже вичерпані. Переконатися у цьому нам дозволив підхід Д. В. Дударця, який зумів віднайти той «кут зору», під яким зазначені кримінально-правові явища вітчизняною наукою докладно ще не вивчалися. Йдеться про дослідження причинного зв'язку у злочинах проти життя і здоров'я, що вчиняються шляхом бездіяльності [1].

Вивчення цієї праці дозволяє дійти висновку про вміння дисертанта, спираючись на досягнення попередників, запропонувати своє бачення розв'язання окреслених проблем. Проте, деякі висновки автора є дискусійними та вимагають окремого обговорення.

Маю щире бажання відкрити дискусію з приводу розуміння Д. В. Дударцем та іншими авторами особливостей конструкції об'єктивної сторони складів злочину, що передбачені ст. ст. 135 та 136 КК України.

Так, Д. В. Дударець критикує поширений підхід, відповідно до якого склади злочинів, передбачені ст. 135, 136 КК України, є формальними, вважаючи його необґрунтованим. У своїй праці автор зазначає, що між бездіяльністю і загрозою настання наслідків існує причинний зв'язок. Тому в таких випадках для притягнення винної особи до відповідальності недостатньо встановлювати факт вчинення бездіяльності. Натомість потрібно виявляти наявність причинного зв'язку між бездіяльністю і деліктом створення небезпеки [2, с. 11].

Наведений підхід до тлумачення об'єктивної сторони злочинів, що досліджуються, свідчить про нечітке розмежування автором двох різних за каузальною природою форм злочинної поведінки – 1) залишення в небезпеці та 2) поставлення в небезпеку. Обидві ці форми поведінки безпосередньо передбачені законодавцем в якості двох самостійних складів злочинів у ч. 1 ст. 135 КК України. Склад залишення в небезпеці виражено словами: «завідоме залишення без допомоги особи, яка перебуває в небезпечному для життя стані і позбавлена можливості вжити заходів до самозбереження через малолітство, старість, хворобу або внаслідок іншого безпорадного стану, якщо той, хто залишив без допомоги, зобов'язаний був піклуватися про цю особу і мав змогу надати їй допомогу». Склад поставлення в небезпеку виражено словами: «а також у разі, коли він сам поставив потерпілого в небезпечний для життя стан».

На нашу думку, склад залишення в небезпеці є формальним. Про це свідчать слова закону «особи, яка *перебуває* в небезпечному для життя стані». Пригадаємо, що однією з фундаментальних і визнаних у науці характеристик причинності є часова асиметричність, тобто, причина завжди передуює наслідку. Якщо потерпілий уже перебуває в небезпечному для

життя стані (наслідок), то залишення у небезпеці не може визнаватись його причиною. Звідси, криміноутворюючою ознакою залишення в небезпеці є діяння – бездіяльність спеціального суб'єкта. Моментом закінчення злочину буде момент залишення в небезпеці потерпілого, а це свідчить про формальний характер конструкції складу злочину. Отже, причинний зв'язок не є обов'язковою ознакою складу залишення в небезпеці.

Ще складнішою є ситуація із поставленням в небезпеку. На відміну від попереднього злочину, тут діяння винного є причиною настання наслідку у вигляді небезпечного для життя стану. Проте, це ще не дає достатніх підстав вважати аналізований злочин деліктом створення небезпеки, де необхідно встановлювати причинний зв'язок. Моментом закінчення цього злочину буде не момент створення зазначеного небезпечного стану, а момент залишення потерпілого в створеній власними діями суб'єкта небезпеці. Наприклад, водій порушив правила дорожнього руху, вчинив ДТП, у якій потерпілому завдано небезпечне для життя тяжке тілесне ушкодження. Отже, утворилися всі ознаки складу злочину, передбаченого ч. 2 ст. 286 КК України. Чи є на цьому етапі в поведінці водія склад злочину, передбачений ч. 1 ст. 135 КК України? До того моменту, поки водій не залишить потерпілого в небезпеці, складу злочину, передбаченого ч. 1 ст. 135 КК немає. Таким чином, криміноутворюючою ознакою є не сам по собі факт створення небезпеки для життя, а факт залишення в створеній небезпеці. А це свідчить про те, що і склад поставлення у небезпеку належить до формальних.

Література

1. Дударець Д. В. Причинний зв'язок у злочинах проти життя і здоров'я, що вчиняються шляхом бездіяльності: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08 / Дударець Дмитро Володимирович. – К., 2014. – 224 с.
2. Дударець Д. В. Причинний зв'язок у злочинах проти життя і здоров'я, що вчиняються шляхом бездіяльності: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08 / Д. В. Дударець. – Київ, 2014. – 20 с.

УДК 343.226

Багіров С. Р., к.ю.н.,
Сіроченко Т. В., студентка,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ХАРАКТЕРИСТИКА ІНСТИТУТУ КРАЙНЬОЇ НЕОБХІДНОСТІ ЯК ОБСТАВИНИ, ЩО ВИКЛЮЧАЄ ЗЛОЧИННІСТЬ ДІЯННЯ У СФЕРІ ДОРОЖНЬОГО РУХУ

На даному етапі розвитку нашої країни виникає необхідність дослідження інституту крайньої необхідності як обставини, що виключає злочинність діяння. Встановлення не злочинності діянь, що подібні за